

Yhteinen tulevaisuus

**Euroopan komission puheenjohtajan
professori Romano Prodin puhe**

**EHTY:n perustamissopimuksen kunniaksi
Brysselissä 23. heinäkuuta 2002**

**TEKSTI SAATTAÄ JOILTAKIN OSIN POIKETA
VARSINAISEN PUHEEN SISÄLLÖSTÄ**

Hyvät naiset ja herrat

Euroopan hiili- ja teräsyhteisön (EHTY) perustamissopimuksen johdanto-osassa esitetty tavoite on yksinkertainen ja täynnä toivoa. Siinä puhutaan suunnan antamisesta yhteiselle tulevaisuudelle.

Huhtikuun 18. päivänä 1951 pääpyrkimys oli tehdä loppu Ranskan ja Saksan vuosisataisesta vihanpidosta, saada aikaan sovinto eurooppalaisten välillä ja korvata valtasuhteet todellisella solidaarisuudella.

Hankkeen omaperäisyys oli Robert Schumanin mukaan siinä, että se oli rajoitettu mutta tarkkaan määrätty. Hiili- ja terästuotannon yhteisellä hallinnoinnilla sotaan varustautuminen tehtiin mahdottomaksi.

Pohjimmiltaan tämä merkitsi pientä "sivujuonetta" talouden alueelle. Kun EHTY:ä tarkastellaan näin jälkeen päin, sitä erehdytään usein pitämään vain teknisenä ja laajuudeltaan rajallisena hankkeena.

Todellisuudessa tämä ensimmäinen yhteisö oli merkittävä innovaatio sekä poliittisesti että institutionaalisesti.

Ensimmäistä kertaa joukko valtioita päätti vapaaehtoisesti käyttää niille kansallisvaltioina kuuluvaa valtaa yhdessä, uudella ja ainutlaatuisella tavalla. Tämä toteutettiin strategisella alalla. Päätöksen myötä luotiin ylikansallisia elimiä, joiden tehtävänä oli varmistaa, että sopimuksia noudatetaan, ja määritellä yhteiset edut. Näin syntyi "korkea viranomainen", josta tuli sittemmin komissio.

Nyt 50 vuotta myöhemmin, kun EHTY:n perustamissopimuksen voimassaolo päättyy, voimme todeta kolme asiaa:

- 1) metodi on kiistatta osoittanut pätevyytensä
- 2) meidän ei tarvitse pelätä kunnianhimoisia tavoitteita
- 3) Euroopan tulevaisuutta käsittelevän valmistelukunnan on syytä ottaa tämä menestys huomioon.

*

Metodi on kiistatta osoittanut pätevyytensä.

Ennen kaikkea on saavutettu tärkein tavoite: sota Euroopan unionin kansojen välillä on nykyisin mahdoton ajatus.

Lisäksi taloudelliset tulokset ovat kaikkien nähtävissä. Alkuperäisen hankkeen tavoitteet on ollut mahdollista saavuttaa Jean Monnet'n laatiman institutionaalisen rakenteen avulla.

En aio toistaa koko tarinaa, eli yhteismarkkinoiden ja sittemmin yhtenäismarkkinoiden menestystarinaa. Luvallanne keskityn puhumaan vain eurosta. Myös euro on EU:lta erinomainen saavutus, jonka toteutuminen ei ollut itsestäänselvyys. Eurorahat otettiin käyttöön tämän vuoden alussa ilman ongelmia, synkistä ennustuksista huolimatta.

Aivan kuten hiili- ja terästuotannon hallinnoinnin yhdistäminen, myös euro on samaan aikaan sekä konkreettinen taloudellinen tosiasia että päätös, jolla on merkittäviä poliittisia vaikutuksia. Kyseessä on uusi yhteisen tulevaisuuden tekijä.

Keski- ja Itä-Euroopan maat ovat liittymässä unioniin. Laajentuminen on toimikauteni tärkein painopiste. Se on samalla koko komission tärkein painopiste – mantereen ensimmäinen todellinen rauhanomainen yhdistyminen.

*

Meidän ei tarvitse pelätä kunnianhimoisia tavoitteita, olemmehan onnistuneet näissäkin hankkeissa.

Velvollisuutemme etenkin tulevia sukupolvia kohtaan on olla kunnianhimoisia. Pakottava tarve sopusointuun on kadonnut. Nykyisin on havaittavissa jonkinlaista välinpitämättömyyttä, joka on oivallinen kasvualusta populismille.

Ennen kaikkea poliittista Eurooppaa on edelleen rakennettava. Mainitsemistani erittäin myönteisistä asioista huolimatta kaikki kansalaiset eivät koe EU:ta omakseen. EU:n monimutkaisuus saa heidät ymmälleen ja he haluavat oikeutetusti tietää, kuka päätökset tekee.

Kun puhutaan poliittisesta Euroopasta, on kysyttävä, minkälainen hallinto- ja johtamistapa on tarpeellinen ja mahdollinen, jotta Euroopan yhdentyminen voidaan menestyksekkäästi ulottaa sellaisille aloille kuin ulkopolitiikka, turvallisuus ja puolustus sekä talouspolitiikka.

Jotkut ovat sitä mieltä, että EU:ta voidaan johtaa vain hallitustenvälisesti ja että näin ollen yhteisönä toimivan Euroopan aika olisi ohi. Olen kuitenkin vakuuttunut, että sopivasti muutettuna tähänastinen toimintatapa on edelleen ainoa tapa rakentaa Eurooppaa niiden tarpeiden mukaisesti, joita meillä nykyisin on.

Alkuperäinen hanke ja mm. Schumanin, Adenauerin, De Gasperin ja Spinellin esittämät suuret ajatukset olivat luonteeltaan poliittisia ja hyvin kunnianhimoisia. EU on menettänyt osan rohkeudestaan varovaisuudellaan ja tekemällä varauksia alkuperäisiin tavoitteisiinsa. Meillä on oltava rohkeutta ryhtyä tavoittelemaan uudestaan näitä alkuperäisiä tavoitteita.

*

Vaikka valmistelukunnan työ suuntautuu tulevaisuuteen, sen on syytä ottaa jo kuljettu matka huomioon eikä se saa pelätä rohkeiden aloitteiden tekemistä.

Tästä syystä ehdotin valmistelukunnan perustamista heti Nizzan Eurooppa-neuvoston kokouksen päätyttyä eli ajankohtana, jolloin poliittinen tilanne ei näyttänyt uutta luovien ehdotusten kannalta mitenkään lupaavalta.

Valmistelukunnan työ on nyt alkanut, ja saamme kiittää siitä myös Euroopan parlamentin antamaa voimakasta tukea. On erinomaista, että valmistelukuntaan kuuluu niin monia merkkihenkilöitä ja raskaan sarjan poliitikkoja: puheenjohtaja Valéry Giscard d'Estaing, puheenjohtajisto ja sen jäsenet, joista monet ovat kotimaidensa poliittisia johtajia.

Tehtävä on mittava, haasteet ovat kovat ja odotukset suuret.

Laekenissa määrittelimme kolme perustavoitetta: laajentuminen, unionin rooli globalisoituneessa maailmassa ja kansalaisten odotukset. Valmistelukunnan on luotava perusta EU:n uudelle poliittiselle ja institutionaaliselle sopimukselle, jotta unioni voi vastata näihin haasteisiin demokraattisesti ja tehokkaasti.

On siis mietittävä järjestelmän toimivuutta lähestyvän laajentumisen jälkeen. On selvää, että unioni menettää ainutlaatuisen tilaisuuden, ellei sen päätöksentekojärjestelmää uudisteta perusteellisesti.

Voidakseen todella vaikuttaa kansainvälisellä näyttämöllä ja edistää osaltaan uuden tasapainon aikaansaamista moninapaisessa maailmassa EU:n on hyödynnettävä kaikki taloudelliset mahdollisuutensa, uudistettava rakenteitaan ja käytettävä valtaansa tehokkaammalla ja läpinäkyvämmällä tavalla. Globalisoitumisen haasteessa on itse asiassa kyse vallan, toiminnan ja vaikuttamisen haasteesta.

Meidän on myös vastattava Euroopan kansalaisten odotuksiin. Kyse ei ole vain siitä, että lisäämme EU:n toimielinten legitimiyyttä ja teemme niistä vielä avoimempia ja läpinäkyvämpiä tai siitä, että edistämme osallistumista EU:n päätöksentekoon. Oikeutuksemme riippuu lisäksi ja ennen kaikkea niistä konkreettisista tuloksista, joita pystymme saavuttamaan, sekä siitä, miten pystymme vastaamaan kansalaisten tarpeisiin.

Tämän vuoksi on välttämätöntä lujittaa taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen malliamme, luotava vapauten, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue, annettava EU:n kansalaisuudelle konkreettinen merkitys ja annettava unionille maailmanlaajuisen vaikuttajan tehtävät ja tarvittavat omat varat.

Meidän on myös tehtävä töitä vuoropuhelun ja tiedottamisen eteen.

Sodan jälkeen tavoite oli selvä ja kaikille yhteinen: ei koskaan enää! Toimintakenttä oli rajallinen: hiili ja teräs ja niiden jälkeen kaupan esteiden poistaminen.

Tänä päivänä asiat ovat monimutkaisempia. EU:ssa käsiteltävät asiat ovat nyt paljon laajempia ja pidemmälle meneviä, ja siksi meidän on lisättävä tiedotusta. Tämä tilaisuus, joka on järjestetty yhdessä talous- ja sosiaalikomitean kanssa, jonka tehtävänä on välittää EU:n sanomaa kansalaisille, ilahduttaakin minua erityisesti.

On merkillepantavaa, että valmistelukunta on halunnut kuulla kansalaisyhteiskunnan edustajia saadakseen paremman ja kattavamman kuvan siitä, mitä eri kansalaispiirit odottavat tulevaisuuden Euroopalta.

Yksi valmistelukunnan hyvistä puolista on, että se koostuu edustajista, jotka kansa on valinnut edustuksellisen demokratian säännöin. Heillä on EU:n demokraattisen oikeutuksen kannalta tärkeä rooli.

He joutuvat selittämään edustamissaan elimissä ja puolueissa valmistelukunnan ehdotuksia. Tiedon levittäminen valmistelukunnan ajatuksista ja keskusteluista lankeaa suurelta osalta heille sekä Euroopan parlamentin jäsenille.

Valmistelukunta tarjoaa ainutlaatuisen mahdollisuuden ottaa ratkaiseva askel kohti uuden poliittisen yksikön luomista. Sen mahdollisuudet ovat jo tässä alkuvaiheessa osoittautuneet suuriksi, kun se on vähitellen laajentanut keskustelunaiheita ja käsitellyt niitä perusteellisemmin ja järjestelmällisemmin kuin hallitustenväliset konferenssit.

Lisäksi on syntymässä yhteisymmärrys siitä, että seuraavalle hallitustenväliselle konferenssille esitetään luonnos perustuslaiksi.

Viimeisten 50 vuoden aikana saadut kokemukset ovat tässä yhteydessä erittäin arvokkaita. Näyttää siltä, että on helpompi löytää toimivia ratkaisuja, jos pitäydytään asiassa ja pystytään jättämään yksittäisten henkilöiden arvovalta ja välittömät edut toiselle sijalle. Epäilemättä Jean Monnet'n ehdotus suututti joitakin hiilen ja teräksen tuottajia, mutta olisiko hanke sen vuoksi täytynyt pysäyttää?

Tällä alalla, kuten talouden koordinoinnissa tai oikeus- ja sisäasioissa, meidän on löydettävä uudelleen se, mikä on meille yhteistä, tunne yhteisestä edusta.

*

Euroopan hiili- ja teräsyhteisöön johtaneen Schumanin suunnitelman toinen merkittävä etu oli yksinkertaisuus. Tavoite oli idealistinen ja erittäin pitkälle menevä, mutta ajatusrakennelma on osoittautunut yksinkertaiseksi ja helpoksi ymmärtää.

Olen vakuuttunut, että valmistelukunnan työn onnistuminen riippuu suurelta osin siitä, miten yksinkertaisia ja helpotajuisia sen aikaansaamat ratkaisut tulevat olemaan.

Eri yhteisöjen toimielinten yhdistäminen 35 vuotta sitten oli merkittävä askel kohti yksinkertaistamista. Meidän on nyt otettava vastaava askel. Yksinkertaisuus ja kunnianhimoisuus voivat kulkea käsi kädessä. Aikanaan yhteisöjen yhdistämisen mahdollisuus ja sen seuraukset aiheuttivat runsaasti huolta ja herättivät kysymyksiä. Myös silloin uudistaminen näytti vaikealta. Se kuitenkin toteutettiin ja kaikki ovat sen ymmärtäneet. Nyt tarvitaan samaa päättäväisyyttä, jotta voidaan ryhtyä suuriin rakenteellisiin muutoksiin, joita ovat esimerkiksi Maastrichtin pilareiden yhdistäminen.

*

Hyvät naiset ja herrat, tämä on se yksinkertainen ja tärkeä viesti, joka meidän on tässä liikuttavassa ja juhlallisessa tilaisuudessa otettava huomioon.

EHTY oli suuri poliittinen hanke. Yhdentymisen on vielä suurempi poliittinen hanke.

Siksi on välttämätöntä, että aloitteemme ja niiden demokraattinen oikeutus vastaa niitä tavoitteita, jotka haluamme saavuttaa.

Kiitos.
